

Ezen biztosítás nélkül, ha kényszerítették is a kataszterhez az államtisztviselők, nem nagy köszönet lenne benne; kedv nélkül, immel-ámmal működne, mi által csakis az ügy szenvedne.

Ezek volnának nézetem szerint azon elvek, melyek a kataszter megkezdése előtt megállapítandók volnának. Az ügy nagyon is megérdemli az intézkedést, de megérdemli, hogy több oldalról is megvitattassék.

Az alkalmaztatásnál pedig ne az összeköttetés és személyes érdek, hanem különösen a királyi tisztviselőknél, az érdem, értelmiség, de főleg a szakismeret vétessék tekintetbe. Ezen qualificatiók nélkül, a munkálatok folyamának nem csak hogy szomorú kimenetele lehet, hanem az ügyre nézve is helyre pótolhatlan kár fejlődhetne ki.

K. K.

## A bécsi nemzetközi gazdasági congressus határozatai a mezőgazdaságra nézve hasznos madarak védelmét illetőleg.

(Gróf Lázár Kálmántól. \*)

Ezen első nemzetközi gazdasági congressus már csak azért is rendkívüli jelentőséggel bír a gazdaság és erdészeti fejlesztésére nézve, mert az az érdek-társulás nemzetközi felkarolásának csiráját rejti magában.

A kivívott siker főleg az elnökség érdeme, mely ritka tapintattal választotta és tüzte ki tárgyalásra azon legfontosabb idevágó kérdéseket, melyek csakis nemzetközileg oldhatók meg sikeresen.

Különösen hálára kötelezte a mezei gazdákat és erdészeket a madár-óvás ügyének nemcsak felkarolása, hanem egyszersmind első sorba helyezése által, miután a többi tárgyalás alá jött kérdések úgy is már többé-kevésbé érettek voltak, mivel az azokból háramló előnyök közvetlenek, kézzelfoghatók, míg a madarak csak közvetítve szereznek hasznat; miért is nagy jelentőségük eddigelé csak a legmiveltebb gazdák és állattismerők által méltányoltatott, s ezért e férfiaknak a congressus közbelépése nélkül ez ügyben még évtizedeken át kellett volna küzdeniök, s ekkor győzelmük valószínűleg késői lett volna, mivel a jelen földmívelési gyakorlat mellett a hasznos madarak száma évről-évre csökken, és így, ha csak pár évtized múlva válnék általánossá a madár-óvás szükségességének belátása, akkor meglehet, alig volna már mit védelem alá venni, s a későn védelem alá vettek meggyérült sorai nem volnának többé képesek, hosszú ideig, a tulságosan elszaporodott kártékony rovarok pusztításait megakadályozni.

E veszedelmen segített túl a congressus, az egész világ előtt — ugyszólva, ünnepélyesen elismerén a madarak nagy jelentőségét, mi által elnémitá az elfogult tudatlanságot, figyelmeztette a gazdákat a cselekvés szükségességére, még pedig siető szükségességére.

Az idevágó, és a tanácskozás első tárgyát képező kérdés ekként tétetett fel:

„Miféle rendszabályok volnának megállapítandók a mezei gazdaságra nézve hasznos madarak védelmét illetőleg?”

Ez ügy megoldására többen adtak be javaslatot; u. m. Tschudi (Schweicz felhatalmazott ministere), Frauenfeld lovag, Marenzeller (minist. osztálytanácsos), jeles előadást tartott Brehm, s ezek közül közlöm mindenek előtt a következőket.

\*) Fájdalommal értesültünk legközelebb e derék hazánkfia elhunytáról. Ugy látszik, e sorokkal fejezte be az irodalmi téren is munkás életét.

Szerk.

## I. Tschudi javaslata a madár-óvás ügyében.

A congressus kívánatosnak tartja, hogy a különböző országok törvényei közé felvétessenek a madarak óvására nemzetközileg megállapított következő rendszabályok.

1) A vadászathoz tartozó madarakra az óvórendszabályok nem terjesztetnek ki; azon madarak vadászata az illető államok vadásztörvényei által határozatnak meg.

2) Miután sem a különböző államok vadásztörvényei, sem a vadászati kézi és tankönyvek nem jelölik ki teljes határozottsággal, hogy mely madárfajok tartoznak a nagy, melyek a kis vadászat körébe, mely utóbbihoz számítatik a madarászat is, ennél fogva egy szakférfiakból álló nemzetközi bizottság fogja meghatározni, mely fajok számítandók a vadászathoz tartozóknak.

3) Ugyan ezen bizottság azon madarak jegyzékét is el fogja készíteni, melyek a mezei és erdei gazdaságra nézve hasznosak, miért is azok nemzetközi oltalom alá helyezendők. Ezen jegyzékben a fajok tudományos, latin nevükön nevezendők minden tévedés kikerülése tekintetéből.

4) A kizárólag rovarevő madarak fogása minden időben feltétlenül tilalmas.

5) Azon madarak, melyek vegyesen rovarokkal és magvakkal táplálkozva a gazdaságra nézve kevésbé hasznosak, szeptember 1-től fogva február utolsó napjáig vadászhatók, a gázló és vizimadarak feltételeesen márczius 31-ig.

6) A madarászat hurkokkal, csapdákkal, léppel, álló hálával (Rocoló, Bagnaja) teljesen tiltatik. Más fogási módokra nézve, melyek mellett a madarak életben kerülnek kézhez, s eként fajok szerint külön választhatók, más rendszabályok hozatala helyettesítik kilátásba.

7) A nem kártékony madarak fészkeinek szétdulása, úgy szintén tojásaik és fiaik elszedése, szigorúan tiltatik.

8) A 4. pont alatt említett tulajdonságu madarak élő, vagy holt állapotban eladása minden időben tilos; az 5. pont alá tartozó fajoké pedig a tilalom idejére, és e tekintetben az árupiacokra nézve is ellenőrzési figyelem fordíttassék. A tilalom kiterjed a madárfészkek és tojások eladására is.

9) Az emberek, állatok és gazdaságra nézve kártékony vagy veszélyes madarak üldözését és irtását eszközöljék kiválóan a vadászat jogosultak, de e célra kivételesen másnak is adathatik engedély; hasonlólag engedélyeztetethetik megbízható egyéneknek, minden időben, mindennemű madarat, azoknak fészkeit és tojásait tisztán tudományos célból gyűjteni.

## II. Marenzeller javaslata a madár-óvás ügyében.

A gazdasági és erdészeti congressus azon véleményen van, hogy a mezei gazdaságra nézve hasznos madarak óvása érdekében az európai államok kormányai felhivandók lennének nemzetközileg megállapított rendszabályokat léptetni életbe, mely rendszabályok következő pontokba foglalhatnának:

1) Az A) alatti függelékben elősorolt rovarevő madarak fogása feltétlenül tiltatik.

2) A nagyobb részt maggal táplálkozó madarak fogása márczius 1-től augusztus végeig tilos, azontul megengedtetik, de akkor is tilos azokat hurokkal, léppel és bármennyű esellel fogni.

3) A B) alatti függelékben elősorolt kártékony madarak kivételével minden más fajú madár fészkeinek elrombolása, tojásaik, fiaik kiszedése, valamint szintén azok árulása is tilos.

## A) Függelék:

|                    |                               |
|--------------------|-------------------------------|
| Yunx torquilla     | Parus biarmicus               |
| Picus viridis      | " caudata                     |
| " canus            | " cristatus                   |
| " martius          | Sitta europ.                  |
| " leuconotus       | Certhia fam.                  |
| " major            | Troglodytes par.              |
| " medius           | Turdus music.                 |
| " minor            | " merula                      |
| Cuculus canorus    | Auentor alp.                  |
| Coracias garrula   | " modularis                   |
| Upupa ep           | Saxicola oen.                 |
| Caprimulgus europ. | " stapaz.                     |
| Cypselus melba     | " rubicola                    |
| " apus             | " rabetra                     |
| Hirundo rust.      | Sylvia nis.                   |
| " urbica           | " hortensis                   |
| " rupest           | " atricapilla                 |
| " riparia          | " orphea (nálunk nem jön elő) |
| Muscicapa coll.    | " conspic                     |
| " atricapilla      | " cinerea                     |
| " parva            | " curuca                      |
| " grisola          | " subalp.                     |
| Regulus crist.     | " phoenis.                    |
| " ignicapillus     | " tithy.                      |
| Parus coeruleus    | " suecica                     |
| " major            | " rubicula                    |
| " ater             | " luscini                     |
| " palustris        | " philomela                   |
| " pendul.          |                               |

|                               |                   |
|-------------------------------|-------------------|
| Sylvia melanoceph.            | Motacilla alba    |
| " provinciális (nálunk nincs) | " boarula         |
| " sibilatrix                  | " citreolus       |
| " trochylus                   | " flavus          |
| " rufa                        | Anthus pratensis  |
| " hypolais                    | " arborea         |
| " melanopogon (nálunk nincs)  | " campastris      |
| " phragm                      | Alauda arvensis   |
| " aquat.                      | " arborea         |
| Sylvia locust                 | " cristata        |
| " luscinioid.                 | Fringilla coelebs |
| " palustris                   | Sturnus vulgaris  |
| Sylvia arundiac               | Corum monedula    |
| " turdoides                   | " frugilegus      |

## B) Függelék:

|                                |                   |
|--------------------------------|-------------------|
| Gypaetos barb                  | Aquila chrysaltes |
| Vultur monachus                | " imperialis      |
| Gyps fulvus (?)                | " elanga          |
| Falco candicans (nálunk nincs) | " nueviu          |
| " sacer                        | " Bonellii        |
| " canarius                     | " pernnata        |
| " peregrinus                   | Milvus regalis    |
| " subbutus                     | " ater            |
| " aesalon                      | Astur palumbarius |
| " alandarius                   | " nisus           |
| " cenchris                     | Circus eruginosus |
| Aquila haliactor               | " cyaneus         |
| " gallicus (?)                 | " pallidus        |
| " albicilla                    | " cineraceus      |

[Folyt. köv.]

## A magyar-óvári m. kir. fels. gazd. tanintézet kísérleti tere 1873-ban.

(Folyt.)

## Termelési kísérletek 5) burgonyafajtákkal és 6) gyöknövényekkel.

| A részlet száma.                                                                                                                                                               | A növény, mely a kísérletre használtatott | A részlet terjedelme | Elővetemény és ennek trágyázása | A föld elkészítése és trágyázása                                                                  | A vetés módja                           | a vetés - az aratás ideje |         |     |      |      |     | a részleten 1 cat. holdra |      |                  |                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|----------------------|---------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|---------------------------|---------|-----|------|------|-----|---------------------------|------|------------------|-------------------|
|                                                                                                                                                                                |                                           |                      |                                 |                                                                                                   |                                         | ideje                     |         |     |      |      |     | Vetőmag mennyiség         |      | termés           |                   |
|                                                                                                                                                                                |                                           |                      |                                 |                                                                                                   |                                         | év                        | hó      | nap | év   | hó   | nap | font                      | font | font             | font              |
| 5) Burgonya-fajták.                                                                                                                                                            |                                           |                      |                                 |                                                                                                   |                                         |                           |         |     |      |      |     |                           |      |                  |                   |
| 6                                                                                                                                                                              | Sablisi fehér hagyma                      | 160                  | zab                             | 33 m. 85 font istálló-trágya, két szántás, fogasolás, henger. vonalzás 24"                        | altatva 24" sor távol, 12" növény távol | 1873                      | Aprilis | 17  | 1873 | Oct. | 15  | 204                       | 936  | 2040             | 9360              |
| 21                                                                                                                                                                             | " veres "                                 | 120                  | murok                           | 30 m. 70 font istálló-trágya, két szántás, fogasolás, hengerezés, vonalzás 24"                    | "                                       | 1873                      | "       | 17  | 1873 | Oct. | 15  | 211                       | 839  | 2813             | 11186             |
| 21                                                                                                                                                                             | Circassienne                              | 40                   | "                               | 26 mázsa 50 font istállótrágya, 2 szántás, fogasolás, hengerezés, vonalzás                        | "                                       | 1873                      | "       | 17  | 1873 | Oct. | 15  | 83                        | 88   | 3220             | 3520              |
| 22                                                                                                                                                                             | Braunschweigi                             | 69                   | tengeri                         | 26 m. istálló-trágya. két szántás, fogasolás, hengerezés, töltögetés, hengerezés és ültetés       | öltre ültetve 24" sor távol             | 1873                      | "       | 10  | 1873 | Oct. | 15  | 108                       | 659  | 2504             | 15281             |
|                                                                                                                                                                                | Fehér fűrtös burg.                        | 32                   | "                               | "                                                                                                 | "                                       | "                         | "       | 10  | 1873 | Oct. | 15  | 44                        | 232  | 2200             | 11600             |
|                                                                                                                                                                                | Korai Weck. fehér                         | 16                   | "                               | "                                                                                                 | "                                       | "                         | "       | 10  | 1873 | Oct. | 15  | 22                        | 50   | 2200             | 5000              |
|                                                                                                                                                                                | Viaszburgonya                             | 24                   | "                               | "                                                                                                 | "                                       | "                         | "       | 10  | 1873 | Oct. | 15  | 38                        | 206  | 2533             | 13733             |
|                                                                                                                                                                                | Blanchard fehér                           | 20                   | "                               | "                                                                                                 | "                                       | "                         | "       | 10  | 1873 | Oct. | 15  | 28                        | 121  | 2240             | 9920              |
|                                                                                                                                                                                | Kék tarándi                               | 9                    | "                               | "                                                                                                 | "                                       | "                         | "       | 10  | 1873 | Oct. | 15  | 20                        | 79   | 35 <sub>50</sub> | 140 <sub>44</sub> |
| 23                                                                                                                                                                             | Sváb burg. fehér                          | 160                  | Kanári fű                       | Másodhelyen: 2 szántás, fogasolás, hengerezés, jelzés                                             | 24"-12"                                 | 1873                      | "       | 17  | 1873 | Oct. | 15  | 243                       | 1172 | 2435             | 11720             |
| 52                                                                                                                                                                             | Óriási mormont burg                       | 4                    | tengeri                         | Güllich-féle mód szerint 36 □"                                                                    | 36 □"                                   |                           |         |     |      |      |     | 9                         | 17   | 3600             | 6800              |
|                                                                                                                                                                                | Kék márványzott                           | 40                   | "                               | "                                                                                                 | "                                       |                           |         |     |      |      |     | 75                        | 153  | 3000             | 6120              |
|                                                                                                                                                                                | Szerecsen burg.                           | 8                    | "                               | "                                                                                                 | "                                       |                           |         |     |      |      |     | 18                        | 30   | 3600             | 6000              |
|                                                                                                                                                                                | Chardon, fehér                            | 20                   | "                               | "                                                                                                 | "                                       |                           |         |     |      |      |     | 40                        | 107  | 3200             | 85 <sub>60</sub>  |
|                                                                                                                                                                                | Pfalzi vörös                              | 27                   | "                               | "                                                                                                 | "                                       |                           |         |     |      |      |     | 13                        | 60   | 770              | 3555              |
|                                                                                                                                                                                | Sváb fehér                                | 27                   | "                               | "                                                                                                 | "                                       |                           |         |     |      |      |     | 14                        | 65   | 829              | 3851              |
|                                                                                                                                                                                | Szerecsen b.                              | 26                   | "                               | "                                                                                                 | "                                       |                           |         |     |      |      |     | 15                        | 55   | 923              | 3384              |
| 6) Gyöknövény.                                                                                                                                                                 |                                           |                      |                                 |                                                                                                   |                                         |                           |         |     |      |      |     |                           |      |                  |                   |
| 19                                                                                                                                                                             | Murok                                     | 160                  | Sorghum saharat                 | Trágyázva 3485 font istállótrágyával, 2 szántás, boronálás, hengerezés, sima hengerrel, vonalozás | 12" sor távol                           | 1873                      | Aprilis | 1   | 1873 | Oct. | 31  | 14 lat                    | 944  | 4 <sub>2</sub>   | 9140              |
| A murok 2 krjáv: fontonkint eladatot tehát 188 forint 80 holdankint számitható. Mint már többször, úgy most is annak termelése város közelében nagyon ajánlatosnak mutatkozott |                                           |                      |                                 |                                                                                                   |                                         |                           |         |     |      |      |     |                           |      |                  |                   |

A murok 2 krjával fontonként eladatott, tehát 188 forint 80 kr holdanként számítható. Mint már többször, úgy most is annak termelése város közelében nagyon ajánlatosnak mutatkozott